UPV EHU | MEDIKUNTZA ETA ERIZAINTZA FAKULTATEA / FACULTAD DE MEDICINA Y ENFERMERÍA | 50 URTE AÑOS

Osakidetza

Pazienteak Hautemandako Emaitzen Neurketak Euskal Herrian

Pazientea osasun-arretaren erdigunera

Arantzazu, 2018ko maiatzaren 18a

Egileak:
IÑAKI SANTAMARINA RENTERIA
IZASKUN ELEZGARAI GABANTXO
AITOR MONTES LASARTE

PAZIENTEAN ZENTRATURIKO ARRETA

Osasun-sistema aurreratu gehienen paradigma

HELBURUA

Pazientearen **ongizatea eta bizitza kalitatea** hobetzea edota mantentzea izango da, bakoitzaren egoera, behar eta nahien arabera egokiturik [1]

hobetzen dira

Arretaren kalitatea [2]

Osasun-emaitzak [3]

PAZIENTEAN ZENTRATURIKO ARRETAREN EZAUGARRIAK

Holistikoa

Pazientearen aspektu biologiko, psikologiko, sozial eta espiritualak kontuan hartuz [2]

Indibidualizatua

Pazientearen behar eta osasun-kezka zehatzak ezagutuz eta maneiatuz [4]

Errespetuzkoa

Pazientearekin berdintasun egoera sortuz [5]

Ahalduntzailea

Pazientea erabakiak hartzeko gaitu, bere autonomia bultzatuz [6]

PAZIENTEAN ZENTRATURIKO ARRETA

PAZIENTEAREN AUTONOMIA

Pazienteak eskubidea du bere osasunari dagozkion erabakiak hartzerako orduan azken hitza izateko [7]

ERABAKITZE PARTEKATUA

PAZIENTEAN ZENTRATURIKO ARRETA

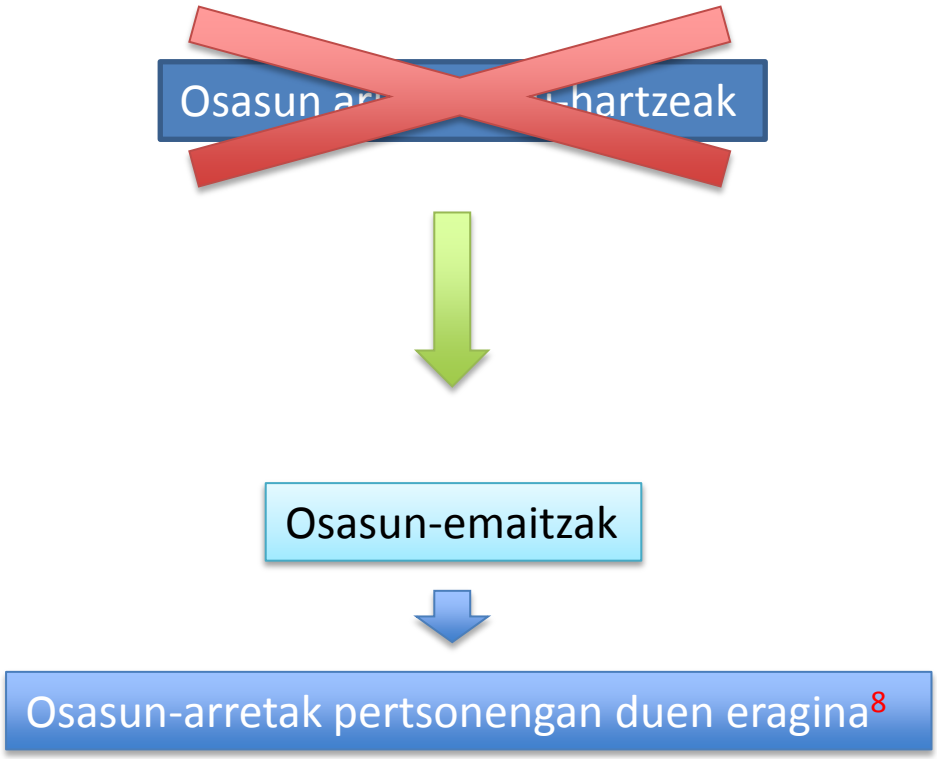

PAZIENTEAK HAUTEMANDAKO EMAITZEN NEURKETAK - PHEN

PHEN

↓

Osasun-emaitzak pazientearen ikuspegitik neurtzen dituzten galdetegiak dira

↓

Pazientearen ikuspuntutik, eta hirugarren pertsona batek interpretatu gabe, neurtzen dute:

- Sintometatik eratorritako esperientziak
- Egoera funtzionala
- Osasunarekin Erlazionaturiko Bizi-Kalitatea – OEBK
- Ongizatea
- Tratamenduari nahiz zainketari loturiko emaitzak

9 – 13

1 *PHEN galdetegien inguruko azterketa egitea*

- Zer dira eta zer erabilera dute?
- Zein ezaugarri dituzte?
- Zein mota daude?
- Nola egokitu beste kultura/hizkuntza batera?
- Nazioarteko esperientziarik?

2 *Euskal Herriko osasun-sistema publikoetan PHENak erabiltzen diren aztertzea, eremu elebidun izatearen berezitasunak kontuan izanik*

1 *PHEN galdetegien inguruko azterketa egiteko*

PubMed datu-basean bilaketa

Gako-hitzak sartuz eta konbinatuz (AND edo OR)

PHEN
PROM, Patient-Reported Outcome Measures, validation, adaptation, language

PZA
Pacient-centered care, person-centered care, shared decision making.

*Izenburu eta laburpenak irakurrita, helburuetarako ezegokiak ziren artikuluak baztertu eta gainerakoak erabili dira.

Nazioarteko zenbait erakunderen web orrietan bilaketak burutu dira, beraien esperientzietan sakontzeko

2 *Euskal Herriko osasun-sistema publikoetan erabiltzen diren ikertzeko*

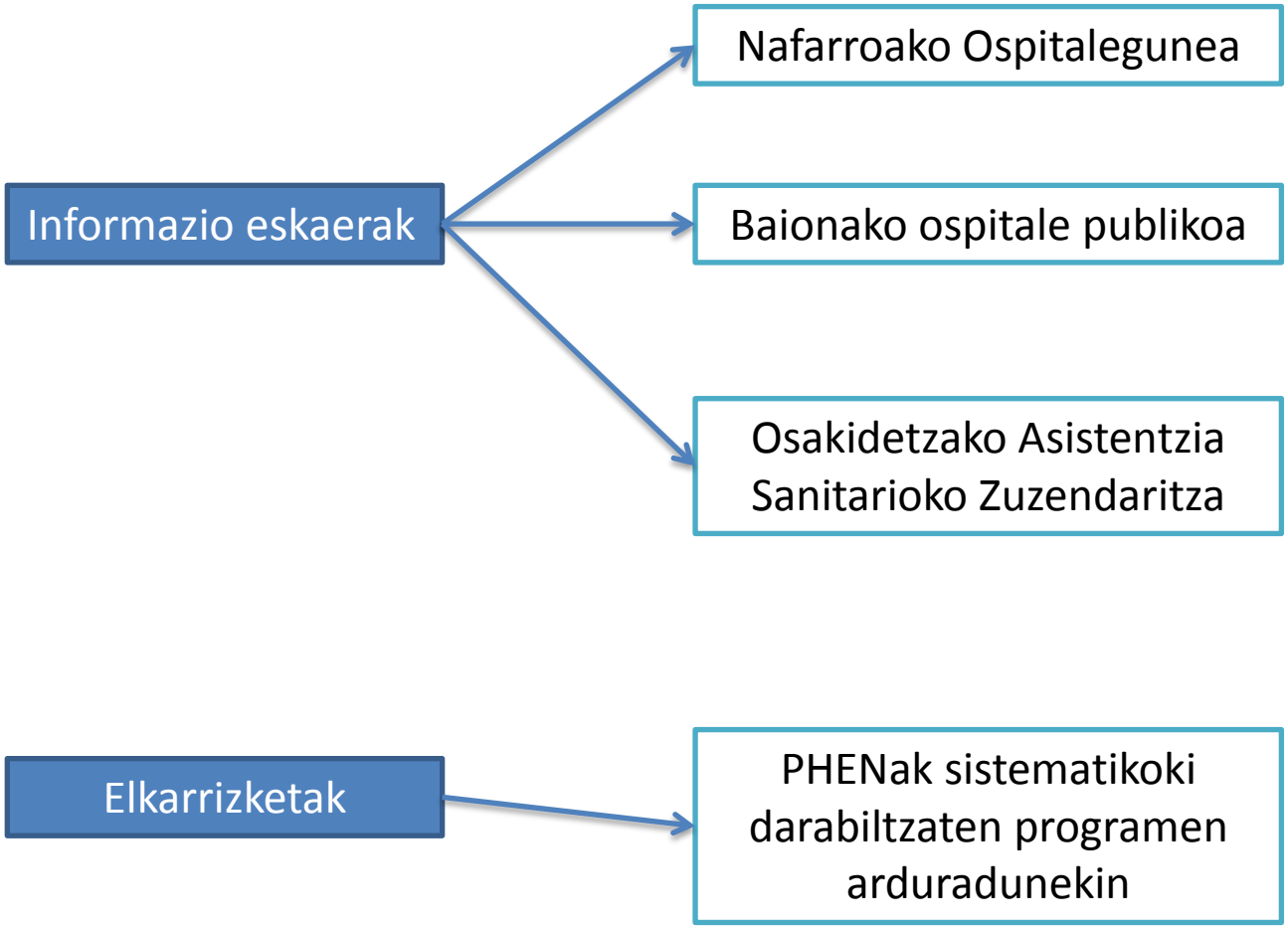

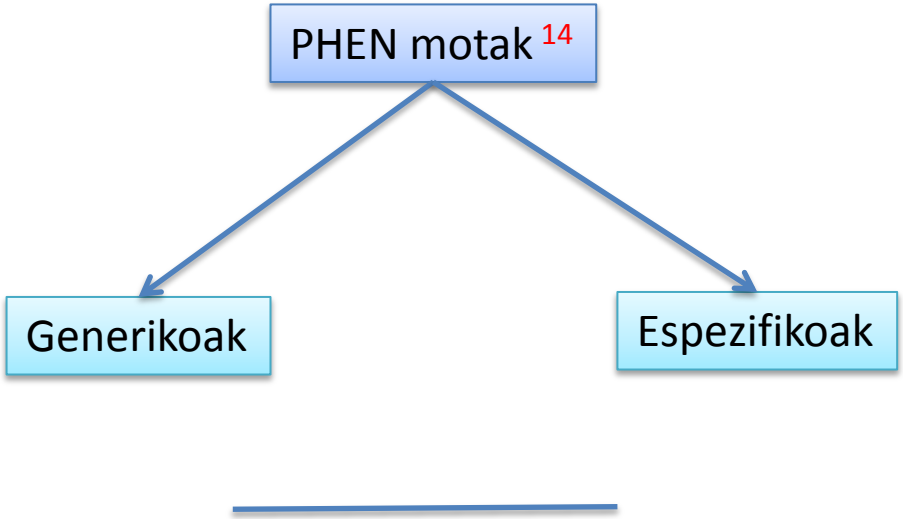

PHEN ezarpenerako erronkak [15,16]

- Osasun-langileen inplikazioa
- Baliabide egokiak
- Eduki, erabilera-karga eta propietate psikometriko egiaztatudun galdetegiak

PHENak **propietate psikometriko eta estatistikoak** betetzen dituzten galdetegi **balidatuak** dira

PHENek bete beharreko ezaugarriak [12,17]

- Aztergaia eta biztanleria zehaztuta
- Baliozkoa
- Fidagarria
- Aldaketekiko sentikorra
- Interpretaerraza
- Erabilera-karga onargarriduna
- Formatu egokiduna

Itzulpena nola egin?

Hizkuntza/kultura egokitzapena

Galdetegiaren propietate psikometrikoak mantentzea beharrezkoa [18,19]

↓

Itzulpen soil batek ez du balio!

↓

The Translation and Cultural Adaptation – Principles of Good Practice[13]

Sarrera

Helburuak

Materialak eta metodoa

EMAITZAK ETA EZTABAIDA

Ondorioak

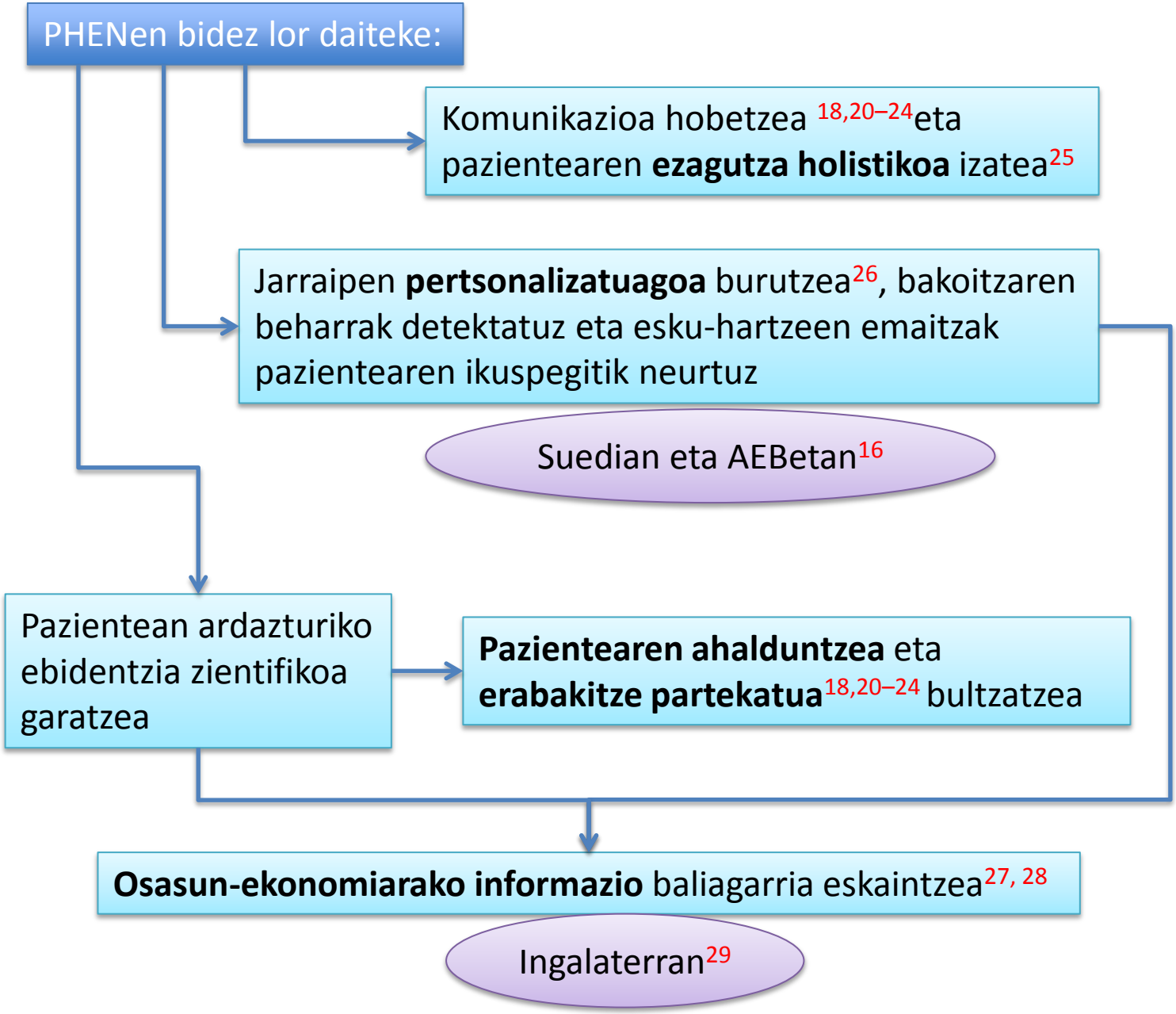

Sarrera

Helburuak

Materialak eta metodoa

EMAITZAK ETA EZTABAIDA

Ondorioak

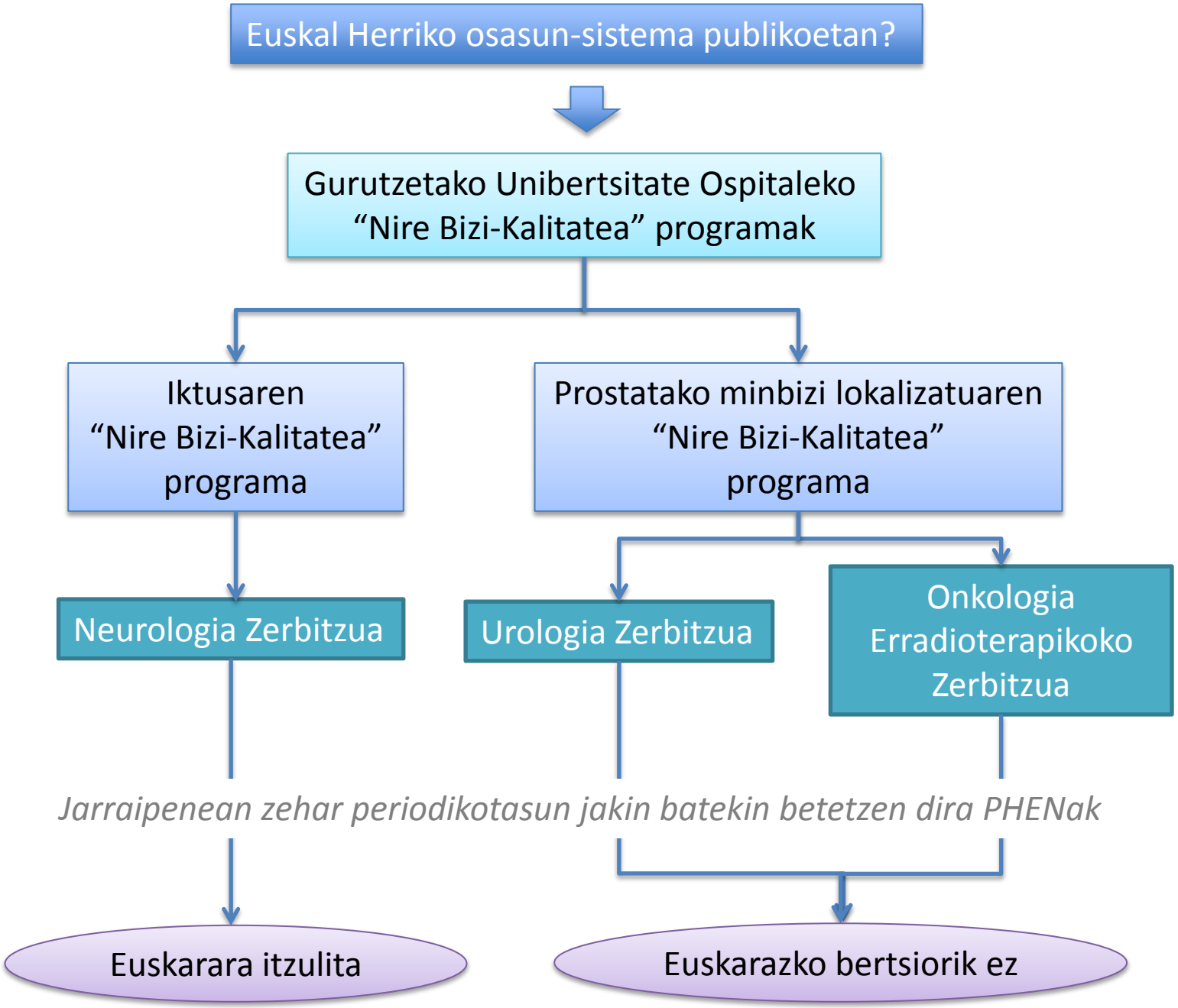

Sarrera

Helburuak

Materialak eta metodoa

EMAITZAK ETA EZTABAIDA

Ondorioak

PZA ereduak pazientearen kultura eta hizkuntza kontuan hartzea eskatzen du [30]

16 urtetik gorako euskaldunen %26ak erraztasun handiagoa du euskaraz[31]

eta 65 urtetik gorako euskaldunen %42,2k [31]

Hizkuntza mugak pairatzeko arriskua gehiago[32]

Komunikazio okerragoa → Pazientearen **osasun-aukerak murriztu**[33] eta **segurtasuna baldintzatu**[34]

Euskara hizkuntza koofiziala da EAEn eta Nafarroako eremu euskaldunean [35–41]

Euskarazko egokitzapenak egitea beharrezkoa

Etorkizuneko egokitzapenak **metodo egokia baliatuz** egin behako dira, eta jada egindakoak behar bezala burutu direla bermatu

Erreferente: Kanadako *Societé Santé Français* [42] eta Galesko *Llais* [43]

PHENen erabilera sistematikoak PZA ereduaren aspektu ugari garatzen lagun dezake:

1. Pazientearen **bizi-kalitatea** hobetzeko bidean informazioa eskuratzen
2. Ikuspuntu **biopsikosoziala** jorratzen
3. Osasun-arreta **pertsonalizatuagoa** ematen
4. Pazientean zentraturiko ebidentzia medikoa garatzen, pazienteak **ahalduntzen** eta **erabakitze partekatua** sustatzen
5. **Osasun-politika publikoen garapenerako** informazioa eskaini dezakete.

Euskal Herriko PHENen erabilerari dagokionez:

6 Erabilera sistematikoa egiten duen programa bakarra aurkitu da. **Ez daude galdetegi denak euskaraz eta oraindik ez da ondoriorik kaleratu**

7 **Nazioartean identifikaturiko arazoak** gerta litezkeen **aurreikusi** beharko litzateke

8 **Euskarazko PHEN galdetegiak** ere garatu beharko lirateke

9 Behar hau **Euskara Planetan** jasotzea eta Osasun Zerbitzu eta Unibertsitateen arteko **elkarlana** bultzatzea interesgarri izan liteke.

10 **Egokitzapena behar bezala burutu** behar da, galdetegien propietate psikometrikoak gal ez daitezen.

Bibliografia

1) Kim SK, Park M. Effectiveness of person-centered care on people with dementia: a systematic review and meta-analysis. Clin Interv Aging. 2017 Feb;12:381-97
2) McCormack B. A conceptual framework for person-centred practice with older people. Int J Nurs Pract. 2003 Jun;9(3):202-9.
3) Walker LO, Avant KC. Concept analysis. In Conner M, editor. Strategies for theory construction in nursing. Upper Saddle River: Pearson; 2005.
4) McCance TV. Caring in nursing practice: The development of a conceptual framework. Res Theory Nurs Pract. 2003 Summer;17(2):101-16.
5) Leplege A, Gzil F, Cammelli M, Lefeve C, Pachoud B, Ville I. Person-centredness: Conceptual and historical perspectives. Disabil Rehabil. 2007 Oct 30-Nov 15;29(20-21):1555-65.
6) Suhonen R, Välimäki M, Leino-Kilpi H. Individualised care from patients', nurses' and relatives' perspective – A review of the literature. Int J Nurs Stud. 2002 Aug;39(6):645-54.
7) Beauchamp T, Childress J. Principles of biomedical ethics. Oxford: Oxford University Press; 2012.
8) MyHealthOutcomes [Internet]. [tokia ezeaguna]: The Epimetrics Group, LLC; c2009-2018 [Kontsulta:2018-03-10]. Eskuragarri: http://myhealthoutcomes.com/
9) Weldring T, Smith SM. Patient-Reported Outcomes (PROs) and Patient-Reported Outcome Measures (PROMs). Health Serv Insights. 2013 Aug;6:61-8.
10) Castellvi P, Ferrer M, Alonso J; Comité Científico de BiblioPRO. Resultados percibidos por los pacientes en investigación: definición, impacto, clasificación, medición y evaluación. Med Clin (Barc). 2013 Oct;141(8):358-65.
11) Black N. Patient reported outcome measures could help transform health care. BMJ. 2013 Jan;346:f167.
12) Meadows KA. Patient-reported outcome measures: an overview. Br J Community Nurs. 2011 Mar;16(3):146-51.
13) Wild D, Grove A, Martin M, Eremenco S, McElroy S, Verjee-Lorenz A, Erikson P; ISPOR Task Force for Translation and Cultural Adaptation. Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes (PRO) Measures: Report of the ISPOR Task Force for Translation and Cultural Adaptation. Value Health. 2005 Mar-Apr;8(2):94-104.
14) Gelber RD, Gelber S. Quality-of-life assessment in clinical trials. Cancer Treat Res. 1995;75:225–46.

Bibliografia

15) Øvretveit J, Zubkoff L, Nelson EC, Frampton S, Knudsen JL, Zimlichman E. Using patient-reported outcome measurement to improve patient care. Int J Qual Health Care. 2017 Oct 1;29(6):874-9.

16) Nelson EC, Eftimovska E, Lind C, Hager A, Wasson JH, Lindblad S. Patient reported outcome measures in practice. BMJ. 2015 Feb;350:g7818.

17) Valderas JM, Ferrer M, Alonso J. Instrumentos de medida de calidad de vida relacionada con la salud y de otros resultados percibidos por los pacientes. Med Clin (Barc). 2005 Dec 1;125(1 Suppl):56-60.

18) Cardoso C, Gómez-Conesa A, Hidalgo MD. Metodología para la adaptación de instrumentos de evaluación. Fisioterapia 2010 Nov;32(6):264–70.

19) Hambleton RK. Adaptación de test para su uso en diferentes idiomas y culturas: fuentes de error, posibles soluciones y directrices prácticas. In: Muñiz J, editor. Psicometría. Madrid: Universitas; 1996.

20) Chen J, Ou L, Hollis SJ. A systematic review of the impact of routine collection of patient reported outcome measures on patients, providers and health organisations in an oncologic setting. BMC Health Serv Res. 2013 Jun;13:211.

21) Marshall S, Haywood K, Fitzpatrick R. Impact of patient-reported outcome measures on routine practice: a structured review. J Eval Clin Pract. 2006 Oct;12(5):559-68.

22) Santana MJ, Feeny D. Framework to assess the effects of using patient-reported outcome measures in chronic care management. Qual Life Res. 2014 Jun;23(5):1505-13.

23) Valderas JM, Kotzeva A, Espallargues M, Guyatt G, Ferrans CE, Halyard MD, et al. The impact of measuring patient-reported outcomes in clinical practice: a systematic review of the literature. Qual Life Res. 2008 Mar;17(2):179-93.

24) Wasson JH, Stukel TA, Weiss JE, Hays RD, Jette AM, Nelson EC. A randomized trial of using patient self-assessment data to improve community practices. Eff Clin Pract. 1999 Jan-Feb;2(1):1-10.

25) Nelson EC, Conger B, Douglass R, Gephart D, Kirk J, Page R, et al. Functional health status levels of primary care patients. JAMA 1983 Jun;249(24):3331-8.

26) Barry MJ, Edgman-Levitan S. Shared decision making-pinnacle of patient-centered care. N Engl J Med. 2012;366(9):780–1.

27) Velikova G, Stark D, Selby P. Quality of life instruments in oncology. Eur J Cancer. 1999 Oct;35(11):1571–80

28) Porter ME. A Strategy for Health Care Reform – Toward a Value-Based System. N Engl J Med. 2009 Jul 9;361(2):109-12.

29) Devlin NJ, Parkin D, Browne J. Patient-reported outcome measures in the NHS: new methods for analysing and reporting EQ-5D data. Health Econ. 2010 Aug;19(8):886-905.

Bibliografia

30) Suhonen R, Välimäki M, Leino-Kilpi H. Individualized care, quality of life and satisfaction with nursing care. J Adv Nurs. 2005 May;50(3):283-92.

31) Irekia [Internet]. Gasteiz: Eusko Jaurlaritza; c2011. VI.Inkesta Soziolinguistikoa: Euskararen eremu osoa 2016 [kontsulta: 2018-03-20]. Eskuragarri: https://www.irekia.euskadi.eus/uploads/attachments/9954/VI_INK_SOZLG-EH_eus.pdf?1499236557

32) Petralanda B. Osasun profesionalaren eta pazientearen arteko hizkuntza-mugei aurre egiteko euskarazko asistentzia-zirkuituen esperientzia. Argitaratu gabe.

33) Roberts GW, Irvine FE, Jones PR, Spencer LH, Baker CR, Williams C. Language awareness in the bilingual healthcare setting: A national survey. Int J Nurs Stud. 2007 Sep;44(7):1177-86.

34) The Joint Commission [Internet]. The Joint Commission. Sentinel event data root causes by event type 2004-2015. [kontsulta: 2018-03-29] Eskuragarri: http://www.jointcommission.org/assets/1/18/Root_Causes_by_Event_Type_2004- 2015.pdf.

35) Espainiako Konstituzioa. 3. art.

36) 13/1982 Lege Organikoa, abuztuaren 10ekoa, Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobetzeari buruzkoa. 9. art. (1982-9-3ko Nafarroako Aldizkari Ofiziala, 106 zk.)

37) Nafarroako 18/1986 Foru Legea, abenduaren 15ekoa, Euskarari buruzkoa. (1986-12-17ko Nafarroako Aldizkari Ofiziala, 154 zk.)

38) 3/1979 Lege Organikoa, abenduaren 18koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Estatutuarena. 6. art. (1980-1-12ko Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria, 32 zk.)

39) Euskal Autonomia Erkidegoko 10/1982 Legea, azaroaren24koa, Euskararen Erabilera Normalizatzeko oinarrizkoa. (1982-12-16ko Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria, 160 zk.

40) Osakidetza [Internet]. Gasteiz: Eusko Jaurlaritza; c2011. Osakidetzan euskararen erabilera normalizatzeko 2.plana 2013-2019, 2013 aza [kontsulta: 2018-03-27]. Eskuragarri:https://www.osakidetza.euskadi.eus/contenidos/informacion/publicaciones_euskera/eu_osk/adjuntos/euskararenPlanaEu.pdf

41) Euskarabidea [Internet]. Iruñea: Nafarroako Gobernua. Euskararen I. Plan Estrategikoa, 2017 urt [kontsulta: 2018-03-27]. Eskuragarri: http://www.euskarabidea.es/fitxategiak/irudiak/fckeditor/Euskararen%20I%20Plan%20Estrategikoa%20(2016-2019)_%20Nafarroako%20Gobernua.pdf

42) Societé Santé Français [Internet]. Santé Canada [kontsulta: 2018-03-27]. Eskuragarri: https://santefrancais.ca/

43) Language Awareness Infrastructure Support (LLAIS) [Internet]. Bangor: Bangor University. [kontsulta: 2018-03-26]. Eskuragarri: http://www.euskarabidea.es/fitxategiak/irudiak/fckeditor/Euskararen%20I%20Plan%20Estrategikoa%20(2016-2019)_%20Nafarroako%20Gobernua.pdf

UPV EHU | MEDIKUNTZA ETA ERIZAINTZA FAKULTATEA / FACULTAD DE MEDICINA Y ENFERMERÍA | 50 URTE AÑOS

Osakidetza

Pazienteak Hautemandako Emaitzen Neurketak Euskal Herrian

Pazientea osasun-arretaren erdigunera

Arantzazu, 2018ko maiatzaren 18a

ESKERRIK ASKO

Egileak:
IÑAKI SANTAMARINA RENTERIA
IZASKUN ELEZGARAI GABANTXO
AITOR MONTES LASARTE

UPV EHU | MEDIKUNTZA ETA ERIZAINTZA FAKULTATEA / FACULTAD DE MEDICINA Y ENFERMERÍA | 50 URTE AÑOS

Osakidetza

Pazienteak Hautemandako Emaitzen Neurketak Euskal Herrian

Pazientea osasun-arretaren erdigunera

Galderarik?